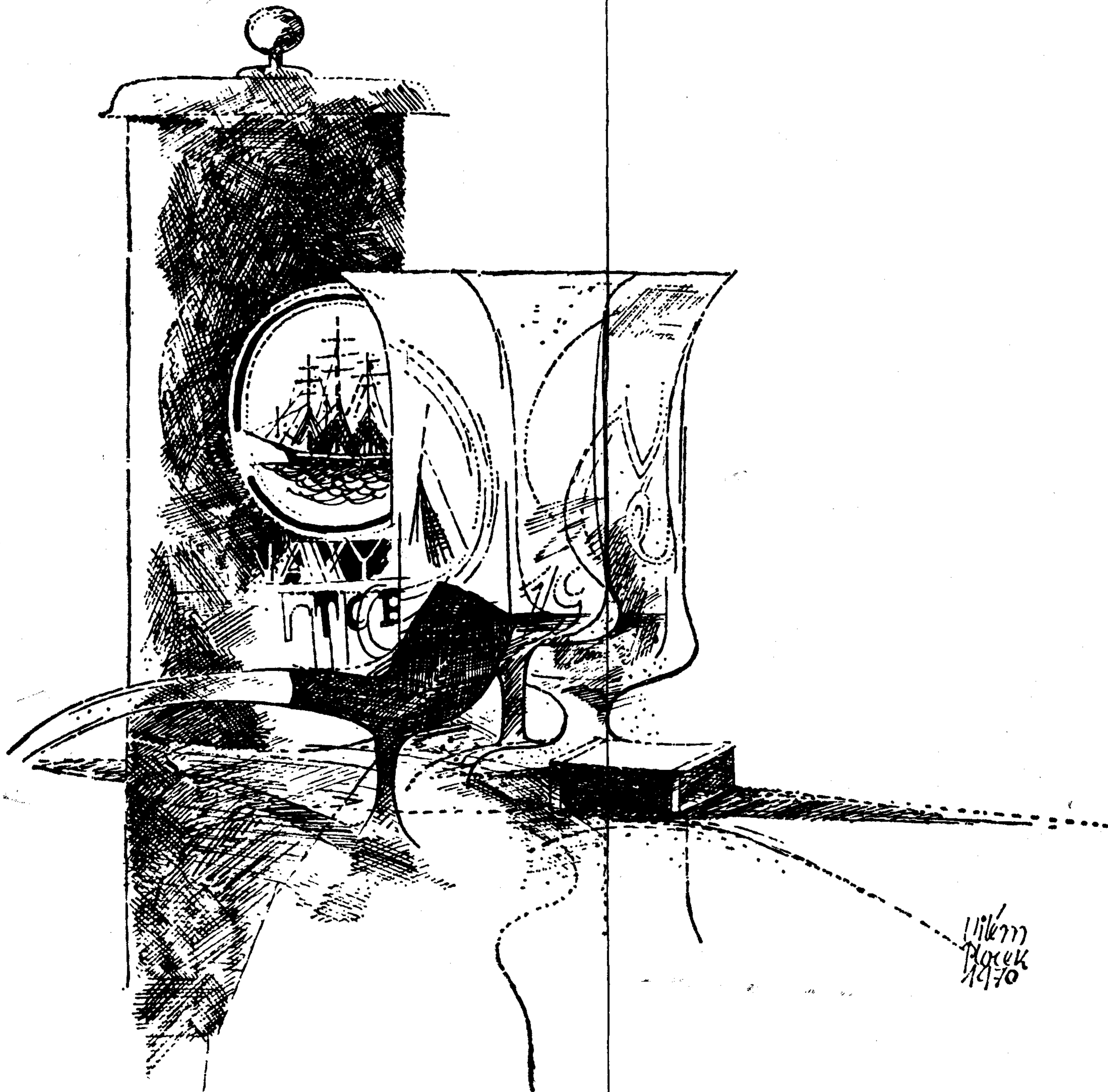

VILÉM PLOCEK

OBRAZY

*Rodný dům
Václava Šolce*

Sobotka, srpen 1980

Vilém
Plocek
1980

Mladý český kreslíř Václav Hollar nadepsal 1. ledna 1628 jednu z prvních svých kreseb motto: *Ars baculus vitae*. Z dobrých důvodů můžeme toto osobní heslo přisoudit také Vilému Plockovi, chápeme-li je v obou směrech vzájemného vztahu umění a života. I pro něho — jako ostatně pro každého opravdového umělce — je umění jako „baculus“, tj. berla a zároveň náповěď symbolické hole božského ochránce umění a umělců Merkura. Je pro umělce spolehlivou poutnickou holí na svízelné životní cestě, nejpevnější oporou, základem i smyslem života. Především však — v obráceném směru tohoto vztahu — jest neochvějnou jistotou Plockovy tvorby život sám, zkušenost jeho vlastních smyslů po léta shromažďovaná a obohacovaná, která sytí jeho cit a myšlenky a dává podněty i směr jeho tvůrčí práci. Sám život umělci od mládí a provždy vstúpil dovednost ruky, otcova truhlářská dílna mu dala důvěrný vztah k nářadí i k materiálu a metodám jeho zpracování a naučila jej kázni svědomité a precizní práce. Životní zkušenosti staly se tak východiskem a vlastní školou Plockova uměleckého růstu — tak jako Františku Tichému a Janu Bendovi i jejich mladším uměleckým druhům, kteří se spolu s Vilémem Plockem kolem nich seskupili.

Vilém Plocek, jakkoli spjat nejtěsnějšími pouty se svými přáteli, vytvořil si od počátku vlastní, zcela osobitý svět představ a námětů, nevyčerpatelný zdroj inspirací, kterému zůstává věrný po celý život a který je pro jeho uměleckou tvorbu právě tak charakteristický, jako je svět klaunů a cirkusových manéží příznačný pro Františka Tichého.

Právě nad tímto zájmovým a námětovým okruhem Plockových kreseb a obrazů, nad jeho vytrvalou pozorností k projevům života u vody, na mořském pobřeží nebo na říčních březích rodného Polabí znovu neodbytně vyvstává vzpomínka na Václava Hollara a vede k zamyšlení nad vnitřní spojitostí obou českých umělců, třebaže je dělí časová propast tří století. Tak jako Hollar má i Vilém Plocek rád moře věčně proměnlivé v barvě i tvaru, jeho dálky, kde se voda spojuje s oblohou, jeho břehy s přístavními moly, s můstkami pro čluny a loďky. Miluje přístavy s majáky a s lesem stožárů a na nich ráhna, lana a vlajky, kolem nichž krouží rackové; koráby a velké i malé lodě, z jejichž kýlu je vzklenuť prarvar ryby, jednoduchá a přece dokonalá křivka v souladu spojující účelnost s krásou. Má rád vodní proud řek, pomíjivý a zároveň věčně trvajících, říční břehy zarostlé rákosím, u nichž se houpají upoutané komolé přídě pramic rybářů. Ale nejde jen o příbuznost motivickou. S Hollarem spojuje Viléma

Plocka sám přístup k práci, svědomitost a pečlivost, jež nezůstává nic dlužna vznikajícímu dílu, jeho přípravě od výchozího přemýšlení nad námětem až po volbu nejvhodnějších materiálů a nástrojů, až k správnému míšení a ředění barev nebo tuše. Neboť jen z dokonalé přípravy a z největšího úsilí přemýšlivého ducha, citlivých očí a zkušené ruky může se zrodit dokonalé dílo.

Čas dělicí životy obou umělců, jenž přinesl ve vývoji evropského malířství bezpočet odpovědí na věčnou otázku po vztahu umění ke skutečnosti, odlišil je ovšem v tom nejpodstatnějším: v cíli umělecké tvorby. Modernímu umělci Vilému Plockovi nejde o věrnost co největší ve zpodobení přírody, o niž kreslíři a malíři 17. věku usilovali všemi prostředky svého uměleckého výrazu. Také skladebné prvky Plockových krajin, jednotlivé motivické složky kompozice jsou ovšem zcela konkrétní. Listy v jeho skicáři dokonce svědčí o tom, s jakou vášnivou zaujatostí a jak citlivě hledá a nalézá v krajině skutečnosti takové tvary, jaké pro vyjádření své představy naléhavě potřebuje. Právě v tom je zcela konkrétní. Nekreslí jakési „stromy“, ale skutečné vrby nebo vysoké topoly, jejichž svislice příznačných obrysů dostanou pak důležitou roli v kompozici obrazu. Pobřežní kůlny a domky nejsou zobecnělé pojmy a tvary samy o sobě, ale konkrétní a neopakovatelné jednotliviny, kde proudí nebo proudil skutečný život. Forma hmoty a obrysy předmětů jako by svědčily o dotyku lidských rukou, které je vytvářely nebo jich užívaly. Pravdivost těchto elementů zvyšuje tak sdílnost a přesvědčivost Plockových krajin i zátiší.

V Plockových obrazech se však přeskupují tyto prvky do nových celků, tvořící novou, výtvarnou skutečnost, jejíž zákony určuje umělec sám, jeho neomylný cit pro rovnováhu hmot ve stavbě obrazu, pro řád linií a vyváženost tvarů. Jednotliviny se tak skládají v celek, jehož smyslem je nikoli zpodobit výsek existující skutečnosti, ale vyjádřit představu naléhavě pociťovanou a dožadující se zcela přesného, ničím nezaměnitelného výrazu. V ní je jako před vnitřním umělcovým zrakem vše předem promyšleno a nazřeno. Lana a ráhna v popředí jsou ostře bílá, aby neustupovala do hloubky prostoru a neztrácela se v temném pozadí. Podřizují se — tak jako všechny ostatní složky obrazu — kompozicí určeným vztahům prostoru a hmoty, linie, světla a barvy, vstupující přesně na ta místa ve skladbě obrazu, která jim byla určena umělcovou vůlí a citem v jeho postupně hranici představě.

Červené nebo v kontrastu černé a bílé nápadně vyznačené navigační značky, čísla kilometráže, písmena nebo znaky

kotvy tvoří přitom v této umné výstavbě umělecké reality výrazný akcent na rozhodujících místech kompozice, nápadný motiv, jenž dovršuje dílo jako svorník v klenbě smělé architektonické konstrukce. Tyto grafické znaky provázejí téměř celou umělcovu tvorbu a jsou pro ni tak příznačné, že skoro jako signatury neklamně označují autorství Viléma Plocka.

Životní dílo zasloužilého umělce Viléma Plocka tvoří cennou součást českého moderního umění. Má také trvalé sympatie v široké obci přátel umění. Hovoří totiž sdílnou řečí ke všem, kdo je chtějí a dovedou citlivě vnímat. Jistě k nim přibudou i mnozí z těch, kteří navštíví tuto malou, ale vnitřním bohatstvím štědrá výstavu.

VLADIMÍR DENKSTEIN

VILÉM PLOCEK

narozen 1905 v Brandýse nad Labem

Vyučil se truhlářem u svého otce a vychodil Státní odbornou školu pro zpracování dřeva v Praze.

Seznámil se s trojicí umělců — malíři Janem Bendou a Františkem Tichým a fotografem Josefem Sudkem, kteří formovali jeho výtvarný názor a myšlení. František Tichý zorganizoval jeho první samostatnou výstavu v Topičově salonu v roce 1941.

Téhož roku byl přijat za člena SVU Mánes.

V roce 1967 byl jmenován zasloužilým umělcem.

Měl celkem 26 samostatných výstav a zúčastnil se řady výstav společných.